

Om schurft binnen de perken te houden, zijn sanitaire maatregelen uiterst belangrijk, aldus Van den Elzen. 'Voordat de eerste groene delen ontstaan, mag er geen enkel blad onder de bomen liggen. We schenken daarom veel aandacht aan het wegpoetsen, versnipperen en inwerken van het oude blad.'

'Rupsen zeer vriendelijk en effectief opgeruimd met Xentari'

Bioteler houdt ziektes en schimmels buiten de deur met zo min mogelijk hulp van buitenaf

Biologisch-dynamisch fruitteiler Harrie van den Elzen in Zeeland (NB) probeert ziekten en plagen zoveel mogelijk zonder 'hulp van buitenaf' onder controle te houden. 'Alleen als het echt nodig is grijp ik in met biologische middelen.' Eén van die middelen is Xentari, een bacteriepreparaat dat hij al meer dan tien jaar inzet tegen rupsen. 'Xentari is een heel vriendelijk en effectief middel. Eigenlijk zouden alle fruitteilers het moeten gebruiken', vindt hij.

Het is begin maart en de zon schijnt uitbundig. Harrie van den Elzen neemt de gelegenheid te baat om een bespuiting tegen appelbloesemkever uit te voeren. 'Dat doen we met een insecticide op basis van koolzaadolie en dat werkt prima. Voorwaarde is wel dat de temperatuur hoog genoeg is, want de kevers moeten uit hun schuilplaatsen komen om ze goed te kunnen raken', zegt hij terwijl hij de tank vult.

Top drie

Appelbloesemkever behoort samen met schurft en rupsen tot de top drie van uitdagingen op het gebied van ziekten en plagen, vertelt de fruitteiler. 'Voor alle drie geldt dat er af en toe een bespuiting nodig is met een biologisch middel, want met alleen resistente rassen en bestrijding via natuurlijke vijanden red je het gewoon niet.' Ingrijpen met 'middelen van buitenaf' heeft zeker niet zijn voorkeur, zo benadrukt Van den Elzen, 'maar bij appelbloesemkever, schurft en rupsen is het de enige manier om enigszins verzekerd te zijn van een nette oogst.'

Twee andere lastige en snel oprukkende bedreigingen in de bioteelt die hij ook even wil noemen, zijn regenvlekkenziekte en boswantsen. 'Regenvlekkenziekte veroorzaakt donkere vlekken op de appels en treedt vooral op als de appels te lang nat blijven. In de gangbare teelt pak je deze schimmel vanzelf mee in de reguliere bespuitingen; wij kunnen er eigenlijk niks tegen doen. Bovendien lijkt het erop dat mijn appelrassen – rode topaz, santana en natyra – er vrij gevoelig voor zijn. Dat maakt het extra lastig om de schimmel een halt toe te roepen', zo legt de fruitteiler uit. Ook de populatie wantsen, vooral boswantsen, ziet hij met de stijgende temperaturen steeds verder toenemen in zijn boomgaard. 'Boswantsen hebben – voor zover we weten – geen natuurlijke vijanden en er is ook geen biologisch bestrijdingsmiddel

4 min. leestijd

voor beschikbaar. Het kan dus weleens een hele puzzel worden om die beestjes in toom te houden.'

Zo natuurlijk mogelijk werken

Hoewel de genoemde ziekten en plagen voor de nodige hoofdbreken zorgen, ziet Van den Elzen ze toch eerder als een uitdaging dan een bedreiging. 'Ik ben inmiddels 35 jaar biologisch teler en heb wel meer lastige ziekten en plagen voorbij zien komen. Voor mij is het altijd een

Van de Elzen heeft zo'n 100 nestkasten in en rond zijn boomgaard opgehangen, waarvan enkele met een bijzonder design. Behalve veel mezenkasten zijn er ook kasten voor torenvalken, uilen, bonte vliegenvangers, boomkruipers en boomklevers.

enorme drijfveer geweest om – zoals ik dat zie – zo schoon en natuurlijk mogelijk te werken. Daarom stellen we alles in het werk om ziekten en plagen via natuurlijke bestrijding onder de duim te houden en zo min mogelijk biologische gewasbeschermingsmiddelen te gebruiken', zo benadrukt de fruitteler nog maar een keer. Natuurlijke vijanden zoals oormormen, gaasvliegen en lieveheersbeestjes worden daarom op het bedrijf maximaal in de watten gelegd. Zo zijn de hagen rondom de boomgaard extra breed en divers aangeplant en worden er bloemranden gezaaid in overblijvende hoeken en in uitgefreesde groenstroken. Verder zijn er op het bedrijf zo'n honderd nestkasten opgehangen voor verschillende vogelsoorten, is er een grote paddenpoel aangelegd voor verbreding en verrijking van de biotoop en houdt Van den Elzen ook zelf bijen om de bestuiving van het fruit te optimaliseren. 'Eigenlijk beden ik van alles om de biodiversiteit op het bedrijf te stimuleren en tegelijkertijd de opbrengst en de kwaliteit van het fruit zeker te stellen. Die twee doelen gaan niet altijd samen en je ziet ook niet elk jaar de effecten die je graag zou willen zien. Maar door de jaren heen zie je dat een rijke natuur echt balans brengt in de boomgaard en dat veel problemen zichzelf oplossen.'

Xentari tegen rupsen

Hoewel de vogels in de boomgaard flinke hoeveelheden rupsen kunnen verorberen – 'een mees kan per seizoen wel 10 kilo rupsen eten' – is dit uiteindelijk niet genoeg om ze afdoende te bestrijden. Om die reden zet Van den Elzen al meer dan tien jaar het biologische middel

Xentari in. Dit preparaat op basis van de bacteriestam *Bacillus thuringiensis ssp. aizawai* breekt in de darmwand van de rups af tot toxinen, waardoor deze verschrompelt en afsterft. De fruitteler is al vele jaren zeer te spreken over de werking van Xentari. 'Jaarlijks zet ik het twee, soms drie keer in, zowel in appel als in peer. En in al die jaren heeft het middel me eigenlijk nooit in de steek gelaten', vertelt hij. Behalve over de goede werking, met name op jongere rupsen, is de teler ook erg te spreken over de vriendelijkheid van het middel. 'Rupsen doden is één, maar ik kijk ook graag verder naar de gevolgen voor andere organismen. Behalve dat Xentari heel specifiek tegen rupsen werkt, laat het geen residu achter en is het dus niet schadelijk voor de vogels die de dode rupsen opeten. Dat aspect weegt voor mij best zwaar', aldus Van den Elzen.

Vroeg toepassen essentieel

Xentari kan het beste toegepast worden wanneer de rupsen actief zijn, dus bij voorkeur bij een temperatuur boven de 15 °C. Verder is het essentieel dat al het blad goed geraakt wordt, zodat vretende rupsen het middel ook daadwerkelijk opnemen. 'Met name bij bladrollers, die zichzelf in het blad rollen, zijn een goede spuittechniek en voldoende water doorslaggevend voor een goed resultaat', zo weet Van den Elzen. Ook belangrijk is dat de rupsen zo vroeg mogelijk worden aangepakt, liefst wanneer ze nog heel klein zijn. 'De eerste bespuiting moet je eigenlijk al uitvoeren zodra de eerste groene bladdelen zichtbaar zijn. Daarmee kun je al een flinke slag slaan. Vaak is een tweede bespuiting na tien tot veertien dagen voldoende om de populatie rupsen zodanig terug te dringen dat ze nauwelijks schade meer kunnen veroorzaken.'

Hoewel de fruitteler eerder aangaf liever geen van 'middelen van buitenaf' te gebruiken, wil hij voor Xentari een uitzondering maken: 'De vrachtschade door rupsen is gewoon te groot zonder de aanvullende steun van een biologisch middel. Met Xentari kun je rupsen in ieder geval op een zeer vriendelijke manier bestrijden. Dus volgens mij zou elke fruitteler het moeten gebruiken.'

Appelbloesemkever is een geduchte plaag op het bedrijf. Van den Elzen spuit ertegen met een insecticide op basis van koolzaadolie.

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!